เรื่อง มะกอกเกลื้อน

The Office Of Academic Resource Information Technology

รายละเอียด

มะกอกเกลื้อน ชื่อสามัญ Kenari, Upi

มะกอกเกลื้อน ชื่อวิทยาศาสตร์ Canarium subulatum Guillaumin จัดอยู่ในวงศ์มะแฟน (BURSERACEAE)

สมุนไพรมะกอกเกลื้อน มีชื่อท้องถิ่นอื่นๆ ว่า มะเลื่อม (พิษณุโลก, จันทบุรี), มักเหลี่ยม (จันทบุรี), โมกเลื่อม (ปราจีนบุรี), มะกอกเกลื้อน (ราชบุรี), มะเหลี่ยมหิน (มหาสารคาม), มะเกิ้ม (ภาคเหนือ), กอกกัน (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ), มะกอกเลื่อม (ภาคกลาง), มะกอกเลือด (ภาคใต้), มะกอกกั๋น (คนเมือง), มะเกิ้ม (ไทลื้อ), เกิ้มดง เพะมาง สะบาง ไม้เกิ้ม (ขมุ), ซาลัก (เขมร) เป็นต้น

ลักษณะของมะกอกเกลื้อน

ต้นมะกอกเกลื้อน จัดเป็นไม้ยืนต้นผลัดใบขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ ที่มีความสูงของต้นประมาณ 10-25 เมตร เรือนยอดกลม ลำต้นมีลักษณะตั้งตรง ตามกิ่งมีแผลใบเห็นชัดเจน กิ่งอ่อนมีขนสีน้ำตาลอมส้มขึ้นหนาแน่น เปลือกต้นเป็นสีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลอมเทาถึงเทาแก่ เปลือกต้นแตกเป็นสะเก็ดหรือแตกเป็นร่องตามยาว ส่วน

เปลือกชั้นในเป็นสีน้ำตาลอ่อนมีขีดเส้นขาว ๆ เมื่อสับจะมีน้ำยางสีขาวขุ่นหรือน้ำยางใส น้ำยางเมื่อแห้งจะเป็นสีน้ำตาลดำหรือสีดำ มีกลิ่นคล้ายน้ำมันสน ขยายพันธุ์ด้วยวิธีการเพาะเมล็ดและวิธีการตอนกิ่ง เป็นพรรณไม้กลางแจ้งที่ทนต่อแสงแดดได้ดี ชอบขึ้นในที่แล้ง ในประเทศไทยพบได้ทุกภาค มักพบขึ้นตามบริเวณป่าไม้ผสมผลัดใบ ป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ ป่าละเมาะ ป่าดิบแล้ง และตามบริเวณป่าหญ้าหรือทุ่งหญ้าทั่วไป ที่ความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 100-1,200 เมตร

ใบมะกอกเกลื้อน ใบเป็นใบประกอบแบบขนนกปลายคี่ ออกเรียงเวียน มีใบย่อยประมาณ 2-5 คู่ ออกเรียงตรงข้าม ใบประกอบยาวประมาณ 12-14 เซนติเมตร แกนกลางยาวประมาณ 8.5-12 เซนติเมตร ลักษณะของใบย่อยเป็นรูปไข่แกมวงรี รูปรีแกมรูปไข่ รูปไข่ รูปขอบขนาน หรือรูปหอก ปลายใบมนเป็นติ่งแหลมหรือเรียวแหลม โคนใบมนหรือเบี้ยวเล็กน้อย ส่วนขอบใบหยักเป็นซี่เลื่อยตื้น ๆ ตามรอยหยักมีขนเป็นกระจุก มีหูใบแต่หลุดร่วงได้ง่าย ใบมีขนาดกว้างประมาณ 8-9 เซนติเมตร และยาวประมาณ 10-18 เซนติเมตร แผ่นใบกึ่งหนา คล้ายแผ่นหนัง หลังใบด้านบนมีขนขึ้นประปรายที่เส้นกลางใบและขอบใบ ส่วนท้องใบด้านล่างมีขนสั้น ๆ ขึ้นอยู่ทั่วไป ท้องใบมองเห็นเส้นใบได้ชัดเจน เส้นแขนงใบมีข้างละ 8-15 เส้น ก้านใบย่อยยาวประมาณ 0.5-1.2 เซนติเมตร ก้านใบรวมมีหูใบแคบ 1 คู่ ขนาดประมาณ 1-2.5 เซนติเมตร ส่วนใบแก่เป็นสีแดงเข้ม

ดอกมะกอกเกลื้อน ออกดอกเป็นช่อเชิงลดตามซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ยาวประมาณ 7-25 เซนติเมตร ดอกย่อยมีจำนวนมาก ดอกมีทั้งดอกสมบูรณ์เพศและดอกแยกเพศอยู่บนต้นเดียวกัน ช่อดอกเพศผู้และช่อดอกเพศเมียแยกกัน แต่อยู่ในต้นเดียวกัน ช่อดอกเพศผู้จะยาวกว่าช่อดอกเพศเมีย โดยช่อดอกเพศผู้มักออกเป็นแบบช่อกระจุกแยกแขนงยาวประมาณ 7-25 เซนติเมตร ส่วนช่อดอกเพศเมียมักออกเป็นช่อกระจะยาวเพียง 8-10 เซนติเมตร ดอกเพศเมียมีขนทั่วไป กลีบดอกเป็นสีขาวแกมเหลือง มี 3 กลีบ ลักษณะเป็นรูปขอบขนาน มีขนาดกว้างประมาณ 2-2.5 มิลลิเมตร และยาวประมาณ 7-8 มิลลิเมตร ส่วนกลีบรองกลีบดอกที่โคนเชื่อมติดกันเป็นรูปกรวยหรือรูปถ้วย ยาวประมาณ 2-3 มิลลิเมตร ปลายแยกเป็นแฉก 3 แฉก ยาวประมาณ 0.5-1 มิลลิเมตร มีขนนุ่มทั้งสองด้าน ขอบหยัก ดอกมีเกสรเพศผู้ 6 อัน เชื่อมกันที่ฐานเป็นท่อสั้น ๆ รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ รูปรีมี 3 ช่อง ในแต่ละช่องจะมีออวุล 2 เม็ด ออกดอกในช่วงประมาณเดือนมกราคมถึงเดือนพฤษภาคม

ผลมะกอกเกลื้อน ออกผลเป็นช่อ ช่อหนึ่งมีผลประมาณ 1-4 ผล ช่อยาวประมาณ 2.5-8 เซนติเมตร ผลมีลักษณะเป็นรูปไข่ รูปกลม หรือรูปกระสวย ผลอ่อนเป็นสีเหลือง เมื่อแก่แล้วจะเปลี่ยนสีเขียวอมเหลือง ผลมีขนาดกว้างประมาณ 1.5-2 เซนติเมตร และยาวประมาณ 2.7-3.5 เซนติเมตร บริเวณขั้วผลมีกลีบรองกลีบดอกเป็นรูปถ้วยเชื่อมติดอยู่กับก้านช่อดอก ขนาดกว้างประมาณ 0.6-1.5 เซนติเมตร ภายในผลมีเมล็ดลักษณะเป็นรูปกระสวย 3 เมล็ด เรียงกันเป็นรูปสามเหลี่ยม ชั้นหุ้มเมล็ดแข็งมาก ติดผลในช่วงประมาณเดือนพฤษภาคมถึงเดือนธันวาคม

The Office Of Academic Resource Information And Technology

สรรพคุณของมะกอกเกลื้อน

1. ชาวเขาเผ่าแม้วจะใช้มะกอกเกลื้อนทั้งต้นนำมาต้มกับน้ำอาบ ช่วยบำรุงร่างกายให้มีกำลังแข็งแรง (ทั้งต้น)
2. ตำรายาไทยจะใช้ผลนำมารับประทานเป็นยาแก้ไอ หรือใช้ผลสดหรือผลแห้งนำมาต้มเอาน้ำกิน ส่วนอีกวิธีให้ใช้ผลแห้งนำมาตำให้ละเอียด แล้วนำมาชงกับน้ำกินเป็นยาแก้ไอ (ผล)
3. ผลใช้รับประทานเป็นยาช่วยขับเสมหะ น้ำลายเหนียว หรือใช้ผลสดหรือผลแห้งนำมาต้มเอาน้ำกิน ส่วนอีกวิธีให้ใช้ผลแห้งนำมาตำให้ละเอียด แล้วนำมาชงกับน้ำกิน (ผล)
4. ตำรายาพื้นบ้านอีสานจะใช้เปลือกต้นมะกอกเกลื้อนเป็นยารักษาโรคลักปิดลักเปิดหรือโรคเลือดออกตามไรฟัน (เปลือกต้น)
5. แก่นมีรสเฝื่อนใช้เป็นยาแก้โลหิตระดูพิการ (แก่น)
6. ยางสดใช้เป็นยาทาภายนอกแก้อาการคัน ตุ่มคันหรือเม็ดผื่นคัน (ยาง)
7. แก่นใช้เป็นยาแก้ประดง (อาการของโรคผิวหนังที่เป็นเม็ดขึ้นคล้ายผด มีอาการคันมากและมักมีไข้ร่วมด้วย) (แก่น)

ประโยชน์ของมะกอกเกลื้อน

1. ผลสดมีรสฝาดเปรี้ยวใช้รับประทานได้ มะกอกเกลื้อนจัดเป็นพืชป่าเศรษฐกิจที่สำคัญชนิดหนึ่ง ประชาชนสามารถเก็บผลมาขายได้ โดยการนำผลมาดองและแช่อิ่มแทนลูกหนำเลี้ยบรับประทาน หรือจะใช้ผลแก่รับประทานเป็นผักร่วมกับน้ำพริกก็ได้
2. เนื้อในเมล็ดสีขาวมีรสมัน ใช้รับประทานได้
3. ยางสดใช้เป็นเครื่องหอม

คำสำคัญ : มะกอกเกลื้อน

ที่มา : https://medthai.com/

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2020-07-09

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=1678&code_db=610010&code_type=01

The Office Of Academic Resource Information And Technology